

Returadresse
Byrådssekretariatet Sekretariatet
Ved Fjorden 6 6950 Ringkøbing

SCANNET

Ringkøbing-Skjern Kommune

Miljøministeriet
Miljøminister Connie Hedegaard
Højbro Plads 4
1200 København K

MODTAGET
I DEPARTEMENTET

15 OKT. 2007

Sagsbehandler
Birthe Jensen
Direkte telefon
1223
E-post
b.jensen@rksk.dk
Dato
12. oktober 2007
Sagsnummer
2007041785A

Kære Connie Hedegaard

Det var med stor glæde, at Ringkøbing Skjern Kommune og Herning Kommune modtog skrivelsen af 29. juni 07 hvoraf det fremgik, at Skjern Å er en særlig oplagt kandidat til en nationalpark på grund af områdets natur- og landskabsmæssige kvaliteter.

I vedlagte redegørelse har kommunerne i samarbejde med styregruppen for undersøgelsesprojekt Nationalpark Skjern Å besvaret de fire stillede spørgsmål vedr. synliggørelse, finansiering, præcis afgrænsning og igangværende og påtænkte aktiviteter, som understøtter formålet med nationalparken.

For kommunerne er det vigtigt at understrege, at ønsket om en Nationalpark Skjern Å fortsat hænger tæt sammen med lokal indflydelse – også i forhold til udarbejdelse af forslaget til nationalpark. Hidtil i processen har der været en høj grad af borgerinddragelse og inddragelse af berørte lokale interessenter, hvilket i høj grad har medvirket til projektets nuværende store lokale forankring.

Det er kommunernes anbefaling, at den kommende proces videreføres i samme ånd som hidtil for at fastholde det lokale engagement og den store opbakning til en kommende nationalpark. En forankring som kommunerne og styregruppen ser som en forudsætning for nationalparkens succes.

Kommunerne forventer, at emnerne i redegørelsen er afklaret tilstrækkeligt til at proceduren for oprettelse af en nationalpark for Skjern Å kan igangsættes.

Kommunerne og styregruppen stiller sig naturligvis til rådighed, hvis der opstår yderligere behov for oplysninger eller afklaringer.

Med håb om at Skjern Å bliver udpeget som den næste nationalpark i Danmark

Venlig hilsen

Torben Nørregaard
Borgmester i Ringkøbing-Skjern Kommune
Formand for styregruppen for
undersøgelsesprojekt Nationalpark Skjern Å

Finn Stengel Pedersen
Viceborgmester i
Herning Kommune

SWS-401-00 887

Åbningstider

mandag – onsdag
torsdag
fredag

9.30 – 15.00
9.30 – 16.45
9.30 – 13.00

2

Telefontider

mandag – onsdag
torsdag
fredag

8.00 – 15.30
8.00 – 17.00
8.00 – 13.30

Hjemmeside www.rksk.dk

Telefon 99 74 24 24

REDEGØRELSE
til
besvarelse af miljøministerens spørgsmål
vedrørende nationalpark Skjern Å

Oktober 2007

REDEGØRELSE

1. Hvordan vil kommunen i forhold til beboere og turister medvirke til at synliggøre at området er en nationalpark?

Med henvisning til anbefalingerne i det fremsendte Undersøgelingsprojekt Nationalpark Skjern Å udgør et markant hovedformidlingscenter en central rolle i synliggørelsen og markedsføringen af nationalparken. Hovedformidlingscenteret har tilbud både til områdets beboere, brugere og turister. Det tænkes at rumme en række funktioner, bl.a. et nationalpark-turist-kontor, formidling, mødefaciliteter, café m.m.

Ringkøbing-Skjern og Herning Kommuner foreslår desuden følgende tiltag til synliggørelse af nationalparken:

Fysisk synliggørelse af nationalparken

- Skiltning til Nationalpark Skjern Å ved afkørsler fra de store hovedfærdselsårer (motorvejsafkørsler og store landevejsafkørsler).
- Ubemandede info-huse/velkomstporte/tårne ved hovedindfaldsveje (landeveje) i tilknytning til nærmeste større rasteplass eller evt. nye rasteplasser – gerne med borde og bænke. Her får man et overblik over nationalparken og information om, hvad der findes i Nationalpark Skjern Å, f.eks. større formidlingssteder, velkomstcenter, seværdigheder og friluftsmuligheder. Bordpladerne på p-pladserne kunne fungere også som kortborde – efter modellen på taget af Pumpestation Nord, hvor nationalparkgrænsen, særlige seværdigheder og sti-forløb indtegnes på selve kortet/bordpladen. Her kan besøgende tage foldere med yderligere oplysninger og finde en aktuell aktivitetskalender om arrangementer og åbningstider i inddeværende kvartal eller halvår. Al information er også tilgængelig på tysk og engelsk.
- Til supplerung af ovennævnte info-huse/Velkomstporte/tårne opsættes der på grænsen af nationalparken et mindre oplysningsskilt med NP-logo og teksten Nationalpark Skjern Å. På bagsiden af disse skilte står der "Tak for besøget" + NP-logo - eller lign.
- Langs med nationalparkgrænsen der følger offentlige veje på den ene side, opsættes der måske for hver 1 km en træpæl (som SNS med pyramide top) forsynet med lille oplysnings/piktogram-skilt 10X10 cm. med NP-logo og teksten Nationalpark Skjern Å til markering af, nationalparkgrænsen hele vejen rundt.
- Skilte og infotavler inde i nationalparken, som indikerer, at nu kører du f.eks. ind i et naturkerneområde. Her får du en beskrivelse af områdets natur- og kulturindhold samt oplevelsesmuligheder.

Formidlings- og markedsføringstiltag:

- Kommunernes naturformidlere vil lave Ud på Tur-arrangementer, hvor temaet og formålet med turen er nationalparken eller temaer relateret til kulturhistorien, friluftslivet, naturen eller lign. Turene kan tage udgangspunkt i et større og mindre bysamfund, som ligger i eller ved nationalparken, så borgerne i højere grad bliver oplyst om nationalparken, formål, muligheder m.m. – får stolthed og ejerskab til nationalparken.

- Ringkøbing-Skjern og Herning kommuner fastholder og viderefører traditionen med én eller to årlige nationalparkdage. Nationalparkdagene har tiltrukket mange, især lokale borgere, men også turister. Nationalpark-dagene er iværksat af sekretariatsgruppen/Ringkøbing-Skjern og Herning kommuner og videreudviklet med inddragelse af en række lokale borgergrupper, institutioner, foreninger, virksomheder og øvrige ildsjæle.
- Ringkøbing-Skjern og Herning Kommuner vil inden for nationalparkområdet, i samarbejde med de nedsatte Lokale Aktions Grupper, støtte op om lokale ildsjæle/borgergrupper, små seværdigheder bl.a. i formidlingen af offentligt tilgængelige natur- eller kulturhistoriske elementer, etablering af nye naturstier og i forbedring og udbygning af øvrige friluftsfaciliteter.
- Kommunerne vil som et supplement til den proces der igangsættes omkring den endelige udpegning og etablering af nationalparken, medvirke til gennemførelse af kampagner og anden formidling i forhold til borgerne. Ringkøbing-Skjern og Herning kommuners journalister/kommunikationsafdelinger kan medvirke i en sådan kampagne.
- Ringkøbing-Skjern og Herning kommuner vil på deres hjemmeside, via link til Nationalpark Skjern Ås hjemmeside, bidrage til, at borgerne også ad den vej kan få oplysninger om nationalparken, aktuelle aktiviteter og muligheder.
- Med udarbejdelse af det nye friluftskort for nationalparkområdet vil Ringkøbing-Skjern og Herning kommuner også medvirke til at udbrede kendskabet til de mange friluftsfaciliteter, som allerede findes i området.
- Ved genoptryk af kommunale kuverter og lign. kunne det tænkes, at der laves lidt bagside-information til modtagerne om Nationalpark Skjern Å. Måske et kort, der viser nationalparkområdet suppleret med web-adresse for yderligere oplysninger og med NP-logoet påtrykt og måske teksten: Herning/Ringkøbing-Skjern Kommune er også en del af Nationalpark Skjern Å.

Profilering af nationalparken

- Ringkøbing-Skjern og Herning Kommuner vil arbejde for, at Nationalpark Skjern Å skal være fyrtårn for erhvervs- og produktudviklingen i området og på et bæredygtigt grundlag. Nationalparken skal vise, at de større sammenhængende naturområder til gavn for naturen er forenelige med fortsat udvikling af moderne erhvervsliv i området. Der kan ske en produktudvikling og produkterne kan markedsføres under nationalpark brandet. Produkterne kan være med til at synliggøre området lokalt, regionalt, nationalt og internationalt.
- Ringkøbing-Skjern og Herning Kommuner vil understøtte udviklingen og formidlingen af oplevelser, som er baseret på de natur- og kulturhistoriske landskaber i nationalparken. Disse aktiviteter vil medvirke til at profilere området. I samarbejde med turisterhvervet kan der f.eks. udvikles forskellige pakketure inden for temaer som fugle, fiskeri, vandring, cykling og sejlads.
- Ringkøbing-Skjern og Herning Kommuner vil arbejde for, at nationalparken bliver attraktiv for bosætning og erhvervsudøvelse. For mange vil det være attraktivt at bo i eller tæt ved en nationalpark på grund af den storslåede natur, men det vil også være oplagt for nogle typer virksomheder at lokalisere sig i en nationalpark. Det kan både være virksomheder med en særlig miljøvenlig profil, producenter af sunde regionale fødevarer og kreative virksomheder, som bliver inspireret af placeringen i et naturskønt område.

2. Kommunernes igangværende og evt. påtænkte bestræbelser med henblik på at bidrage til finansiering af de påtænkte aktiviteter inden for nationalparken

Ringkøbing-Skjern Kommune og Herning Kommune har i samarbejde med bl.a. Oksbøl Statskovdistrikt udarbejdet en oversigt over projekter og aktiviteter i området på nuværende tidspunkt og påtænkte aktiviteter som foreligger. Samtidig er der angivet et økonomisk overslag på aktiviteterne.

Det økonomiske overslag er en kombination af kommunale kroner, statslige kroner, EU tilskud, Tilskud fra Friluftsrådet samt forskellige private tilskudsgivere.

Oversigten er opdelt i nyligt gennemførte projekter, igangværende projekter og planlagte/påtænkte aktiviteter. Aktiviteterne omfatter en bred vifte af projekter inden for naturgenopretning, natur- og kulturformidling og friluftsliv

Nyligt gennemførte projekter (fra 2005 til nu) andrager i størrelsesordenen 20 mio. kr., heraf i størrelsesordenen 8 mio. kr. på statens arealer.

Igangværende projekter andrager i størrelsesordenen 10 mio. kr., hovedsageligt på privatejede eller kommunale arealer.

Planlagte/påtænkte aktiviteter andrager ca. 14 mio. kr.

Overslaget er meget usikkert, da nogle omkostninger er skønnet, og det ikke er givet, at alle aktiviteter fremgår af oversigten i bilaget.

Kommunerne vil fortsat igangsætte projekter og aktiviteter, som understøtter formålet med nationalparken og afsætte midler på de kommunale budgetter hertil.

Nationalparken vil også få stor regional betydning, og Region Midtjylland har givet tilsagn om forventet finansiering til projekter i nationalparken via regionale udviklingspuljer.

3. Kommunernes forslag til proces for fastlæggelse af afgrænsning

Fra kommunernes side forventes det, at styregruppens indsendte forslag til afgrænsning af en kommende nationalpark Skjern Å danner grundlag for fastlæggelse af den præcise afgrænsning.

Det forventes samtidig at forslaget til præcis afgrænsning udarbejdes i tæt dialog mellem kommunerne og styregruppen samt berørte borgere.

Samarbejde og dialog vil være en naturlig fortsættelse af den hidtidige proces, og vil kunne være starten på et godt og nødvendigt samarbejde om nationalparkens videre udvikling mange år frem i tiden.

Undersøgelsesprojektets forslag til afgrænsning

Undersøgelsesprojektets forslag til afgrænsning følger naturlige skel i landskabet, veje mv. og er blevet til på baggrund af en række arbejdsgruppers forslag til afgrænsning begrundet i faglighed. De åbne arbejdsgrupper havde følgende temaer: Natur og Landskab, friluftsliv, kulturhistorie, erhverv samt turisme-formidling-markedsføring.

Det videns- og datagrundlag, som grupperne havde til rådighed for udarbejdelse af forslag til afgrænsning, svarer til Miljøministeriets krav til pilotprojekterne.

Undersøgelsesprojektets anbefaling til afgrænsning af en kommende nationalpark er således fremkommet som et kompromis i styregruppen på baggrund af de fem arbejdsgruppers forskellige forslag.

Kommunerne og styregruppen stiller det eksisterende kortmateriale og vidensgrundlag til rådighed:

- Udarbejdet kortmateriale både i papir og elektronisk form (GIS)
- Eksisterende analyser fra undersøgelsesprojektet, oplandsanalyser, basisanalyser m.m.

Model for organisering af processen for endelig afgrænsning

Kommunerne ønsker at fortsætte samarbejdet med den nuværende styregruppe i den videre proces, dog ønskes styregruppen suppleret med lokale repræsentanter fra miljøministeriet og evt. andre interessenter. Styregruppen er rådgivende overfor byrådene i de to kommuner. Det er byrådene, som i sidste ende er bestemmende for hvad der skal indstilles overfor ministeren. Der vil her alene være tale om en finjustering af Nationalparkens ydre afgrænsning ud fra den tidligere styregruppes forslag.

Styregruppen tilvejebringer endvidere det nødvendige videns og datagrundlag for afklaring af afgrænsning og byudviklingsbehov, der er for de byer der omfattes af Nationalpark forslaget, med henblik på en indstilling til Miljøministeren om den indre afgrænsning.

Til betjening af styregruppen nedsættes en sekretariatsgruppe (embedsmændsgruppe) som forestår det daglige arbejde med udarbejdelse af endelig afgrænsning mv. Gruppen bemannes med embedsmænd fra de to kommuner, Skov- og Naturstyrelsen og evt. andre myndigheder.

Overordnet foreslås det, at forslaget til nationalparkafgrænsning udarbejdes som en parallel proces til kommuneplanprocessen. Således at der fra starten sikres koordinering og sammenhæng mellem den kommunale planlægning, forslaget til nationalpark og senere også nationalparkplanen. Der vil være stort sammenfald i det videns- og datagrundlag for området, som er nødvendigt for at udarbejde kommuneplaner, forslag til nationalpark samt nationalparkplan.

Både Herning og Ringkøbing-Skjern Kommune har påbegyndt revision af kommuneplanerne. De nye kommuneplaner for Herning Kommune og Ringkøbing Skjern Kommune forventes godkendt inden udgangen af 2008. Parallelt med udarbejdelse af kommuneplanforslaget udfærdiges en naturpolitik for Herning Kommune, som bliver integreret i kommuneplanen.

Bosætning og erhvervsudvikling ses som vigtige dele af en nationalpark Skjern Å. Derfor er det bl.a. vigtigt at byerne sikres gode udviklingsmuligheder – naturligvis i respekt for den omgivende natur og landskabet.

Proces for afgrænsning

Selve processen foreslås gennemført som en udvidet kommuneplanproces forstået på den måde, at der udsendes debatoplæg med høringsperiode, forslag til afgrænsning med mulighed for at komme med bemærkninger eller ønsker om justeringer, stillingtagen til ønskede ændringer af afgrænsning herunder evt. besigtigelser og dialog med berørte lodsejere. Til sidst i processen udsendes endeligt afgrænsningsforslag med klagemulighed til Miljøministeren.

Vi har følgende konkrete forslag til høringsfasen:

- Klare retningslinier for, hvad der er til debat.
- I processen er det vigtigt at slå fast, at lokale interessenter fortsat vil få en stor rolle i nationalparken – i nationalparkråd og nationalparkbestyrelse. Det vurderes at det vil være vigtigt for lokalbefolkningen at få bekræftet, at der fortsat i vid udstrækning er lokal indflydelse på nationalparken.
- Hver enkelt berørt lodsejer skal have et kortudsnit, der viser nationalparkskel på egen jord og evt. tilbydes besigtigelse og direkte dialog.
- Der udarbejdes et kort, som illustrerer, hvor der i nationalparkområdet er planer for byudvikling og byudviklingsretninger i fremtiden.
- Der skal minimum afholdes tre borgermøder forskellige steder indenfor nationalparkområdet. Borgermøderne arrangeres og afholdes i et samarbejde mellem Skov- og Naturstyrelsen, kommunerne og styregruppen.
- Det er vigtigt, at der bliver givet information om, hvad det vil sige at bo, drive erhverv osv. i nationalparken.
- Forslag om at inkludere arealer eller tage arealer ud af nationalparkområdet, må vurderes enkeltvis ud fra en planlægningsmæssig begrundelse - måske har en lokal jordejer eller borger viden, som vi ikke har.

4. Nationalparken omfatter en stor andel af privatejede arealer. Hvilke igangværende og evt. påtænkte aktiviteter har kommunen inden for området, som understøtter formålet med nationalparker (naturgenopretning, friluftsliv, formidling m.m.)

Både Ringkøbing-Skjern Kommune og Herning Kommune gennemfører en lang række aktiviteter, som understøtter formålet med nationalparker. Aktiviteterne fremgår af vedlagte bilag, men kan generelt beskrives som:

Naturgenopretning, herunder etablering af faunapassager i vandløb for bl.a. laks, restaurering af vandløb, genetablering af våde enge, naturpleje og forsøg med nye former for borgerinddragelse, herunder landmandsdrivne naturgenopretningsprojekter.

Friluftsliv omfatter pleje og etablering af stisystemer for at fremme tilgængeligheden. Udgivelse af friluftskort og foldere som fortæller om tur muligheder i kombination med naturformidling. Da potentialet er betydeligt, har Ringkøbing-Skjern Kommune etableret en tværgående gruppe med eksterne interessenter, som arbejder med synergier mellem naturformidling, kulturformidling og friluftsliv. Arbejdsgruppen har på nuværende tidspunkt haft stor betydning for bl.a. afholdelse af Nationalparkdag og ansættelse af naturvejleder.

Formidling gennemføres i form af egentlig natur- og kulturformidling. Dels gennem ansatte naturvejledere, dels gennem udgivelse af diverse foldere, udarbejdelse af natur- og friluftskort, udgivelse af UD PÅ TUR folder i samarbejde med flere kommuner. Formidling sker ligeledes i tæt koordineret samarbejde med statsskovdistriktet. Dertil kommer et samarbejde med Region Midtjylland og nationalparkprojektet Mols Bjerger og Søhøjlandet om digital formidling af natur- og kulturværdier

Både Ringkøbing Skjern Kommune og Herning Kommune har på de årlige driftsbudgetter afsat midler til naturgenopretning, naturpleje, formidling m.m.

Oversigt over igangværende, påtænkte og nyligt gennemførte projekter (fra 2005 og frem), som understøtter formålet med en nationalpark i Skjern Å naturområdet.
ID-numrene angiver placeringen på det tilhørende kort.

Igangværende projekter:

Projekt	Beskrivelse	Tilskudsgiver(e)	Projekt ejer	Arealejer(e)	Budget	Status	ID
Løbende formidling af nationalpark-processen m.m.	Løbende opdatering og forbedring af undersøgelsesprojektets hjemmeside – www.skjerna.info og udsendelse af pressemeddelelser samt nyhedsbreve	Friluftsrådet, Herning og Ringk-Skjern Kommuner	Styregruppen for Nationalpark Skjern Å og Sekretariatsgruppen		15.000,-	2004-2007	123
Bundsæk Naturpark	Etablering af sammenhængende rekreativ landskab med natur- og kulturoplevelser	Arbejdsmarkedets feriefond, Friluftsrådet og Gl. Ringkøbing amt.	Ringkøbing-Skjern Museum	Private	2.165.000,-	2003-2008	103
Driftsmæssige naturvejledningsaktiviteter i Skjern Enge: Guidede ådalsture, turist-fugleture, bestilte ture + undervisningsture	Åben Ådal arrangementer, natur & fugleture for turister, ekskursioner, undervisningsforløb for grupper med naturvejleder		Skov- og naturstyrelsen, Ringkøbing-Skjern Museum, DOF - Midtvestjylland	Staten		2000-	104
Naturplejeprojekter i samarbejde med lodsejerne	Plejeprojekterne er rettet mod naturarealer som heder, enge og moser	Ringkøbing-Skjern Kommune	Private + Kommunen	Private	300.000,-	2007-	124
Udgivelse af "Ud på tur"-folder to gange årligt	Folderen indeholder beskrivelse af guidede ture i og udenfor Nationalparkområdet	Ringkøbing-Skjern og Herning Kommuner	Kommunerne, Ringkøbing-Skjern museum, m.fl.	Private + staten	150.000,-	2007-	125
Friluftskort for Ringkøbing-Skjern kommune	Kortlægning og informationer om alle de friluftsfaciliteter og seværdigheder der findes.	Ringkøbing-Skjern Kommune	Kommunen			2007-	126
Naturpolitik for Herning kommune	Nationalpark Skjern Å indgår som et særskilt afsnit, og indarbejdes i politikken.		Herning Kommune	Hele kommunen private og off. arealer	1.000.000,-	2007-2008	105
Turist-informationslokale i Skarrild	Samlings- og formidlingssted med oplys. om Skjern Å	Herning Kommune	Herning Kommune	Skarrild Borgerforening		2007-2008	106
Pleje af engvandsanlæg	De tre tilbageværende engvandsanlæg plejes, så de kan	Herning Kommune	Herning Kommune	Private	10.000,-	årligt	107

Projekt	Beskrivelse	Tilskudsgiver(e)	Projekterejer	Arealejer(e)	Budget	Status	ID
Revision af formidling om Skjern å Nørrekanal	vises i brug. Sikret ved deklaration.		Herning Kommune			2007-	108
Koncerter på Lønborggård			Lønborggård				110
VIOLA	Etablering af Videnscenter for Oplevelsesøkonomi i LAnddistrikterne	Ringkøbing-Skjern Museum, Ringkøbing-Skjern Kommune, Ringkøbing Fjord Handels- og Turistråd	Ringkøbing-Skjern Museum, Ringkøbing-Skjern Kommune, Ringkøbing Fjord Handels- og Turistråd		Budget ikke afklaret	2007-2009	111
Troldhede Naturstation – et forprojekt	Forprojekt, omhandlende anvendelsen af stationsbyens Troldhede gamle jernbanestation som naturstation – Info-sted i Nationalparken	Ringkøbing-Skjern Kommune og Statens byfornyelsesmidler	Lokalforening	Offentlige og private	30.000	2007-	112
Nedtagning af luftkabler omkring A11 i Skjern Å-dal	Højspændingskablerne mellem Skjern og Tarm jordgraves, stålmasterne fjernes		Skjern kommunale Elforsyning, Anton Boysen	Offentlige og private		2007	113
Videnscenter for Kulturarvspædagogik	Forprojekt er gennemført, omhandlende hvordan skoler og kulturinstitutioner kan opnå et bedre og mere effektivt samarbejde. Forprojektet har ligeledes indeholdt en ansøgning om etableringen af et ph.d. stipendiat, som skal forske i udviklingen af en pædagogisk målrettet til anvendelse i kultur- og naturformidlingssituationer	Ringkøbing Amt	Ringkøbing-Skjern Museum på vegne af alle statsanerkendte kulturhistoriske museer i Ringkøbing Amt.	Offentlige og private	400.000	2007	114
Innovationscentret i Skjern ud mod Skjern å-dalen	Skal opsamle og formidle viden om og synliggøre Skjern å projektet og Nationalpark Skjern å.	Tidligere Skjern Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune, private investorer.	Ringkøbing-Skjern Kommune	Ringkøbing-Skjern Kommune	Omkring 25 mio. kr.	2005-2009	115

Projekt	Beskrivelse	Tilskudsgiver(e)	Projekterejer	Arealejer(e)	Budget	Status	ID
Skjern Å Center - Aflastningscenter Syd ved Skjern-Tarm	Service, kultur- og butikcenter nordøst for rundkørslen i Tarm. Indarbejdes i kommende kommuneplan.	Private investorer	Privat investor	Ringkøbing-Skjern Kommune	?	2005-2007	117
Områdeformyelse i Sdr. Felding	Byfornyelse med fokus på turisme	Herning Kommune, Socialministeriet, Fødevareministeriet, private	Herning Kommune	Private	3-4.000.000,-	2007-2010	118
Udvidelse af aktivitetsmuligheder ved Halmhuset	Aktiviteter primært for børn - eks. faciliteter til udendørs undervisning, naturlegeplads, bålplads og shelter	Aaskov Kommune, Foreningen Præsteskov	Foreningen Præsteskov	Offentlige	170.000,-	2006-	119
Ny turistspolitik for Herning Kommune	Samlet turistspolitik, hvor et af fokusområderne bliver omkring Nationalpark Skjern Å. Følges senere op af handlingsplan.	Herning Kommune, Destination Herning	Herning Kommune			2007-2008	120
Et samlet friluftskort for Herning Kommune.	Folder og hjemmeside, med kortlægning og informationer om alle de friluftsfaciliteter der findes.	Herning Kommune, Destination Herning	Herning Kommune		40.000,-	2007-2008	121
Opholdsarealer m.m. ved Hjemstavns huset og Rind Å.	Hjemstavns huset i Arnborg, der både er et lokal museum og et lille naturcenter, er i gang med forbedring af de udendørs friluftsfaciliteter	Forskellige samt Foreningen Hjemstavns huset	Hjemstavns huset	Private		2007-2008	122
Økonomisk vækst på landet	Projekt om ny innovativ aktivering af landskabs- og kultur-ressourcer	Forskningsmidler	KVL og Copenhagen Business School			2007-2009	101
Jylland På Tværs	Formidling af vandre-, cykel- og rideruter samt seværdigheder på tværs af Jylland - fra Ringkøbing Fjord til Samsø.	Gl. amter og kommuner, turistkontor i projektområdet samt Friluftsrådet	Ringkøbing-Skjern Museum, Søhøjlandets Økomuseum og Økomuseum Samsø	Offentlige og private	40.000,-	Igangværende, 2003-	102

Planlagte/påtænkte projekter:

Projekt	Beskrivelse	Tilskudsgiver(e)	Projekterejer	Areal(e)	Budget	Status	ID
Ny folder for naturområdet Skjern Enge	Folderen omfatter hele området og er på dansk og engelsk	SNS	Skov- og naturstyrelsen	Staten	80.000,-	2007-2008	201
To afmærkede stiftorløb i Skjern Enge øst	Etablering af to afmærkede vandreruter i Skjern for at øge tilgængeligheden	SNS	Skov- og naturstyrelsen	Staten	25.000,-		202
2-3 små overdækkede madpakkehuse	Åbne, overdækkede madpakkehuse på udvalgte steder i Skjern Enge	SNS og gerne andre	Skov- og naturstyrelsen	Staten	120.000,-	2007-2009	203
Anlæg af grusvej øst for naturcenter Skjern	Fælles adgangsvej til DCV og NC Skjern Å som led i tankerne om etablering af Danmarks Laksecenter	SNS	Skov- og naturstyrelsen	Staten	50.000,-	2007-2009	204
Grillhytte ved naturcenter Skjern Å	Overdækket grillhytte ved NC Skjern Å til besøgende i Skjern Enge	SNS og gerne andre	Skov- og naturstyrelsen	Staten	250.000,-	2006-2007	205
Etablering af primitiv overnatning v. Arnborg			Hjemstavnshuset i Arnborg	Private		2007-2008	206
Oplevelsesøkonomi i Nationalpark-området		Region Midtjylland, kommunerne, private	Ringkøbing-Skjern og Herning Kommuner			2008-2010	207
Pleje af fortidsminder indenfor nationalpark-området	Tilsyn og pleje af fortidsminder, som trænger til pleje inden for nationalparken.		Herning Kommune	private		2007-2008	208
Fisketurisme i Skarrild		Region Midtjylland, private	Herning Kommune	Private			209
Dalgaskanalen ved Rind Å og Skjern Å	Ændring af stemmeværk for bl.a. bedre fiskepassage	SNS	Herning kommune	private	1-2.000.000,-	2008-2009	210
Sandfeld-Hesselvig Kanalen ved Skjern Å	Fjernelse eller ændring af stemmeværk	SNS	Herning kommune og Ikast-Brande kommune	private	1-2.000.000,-	2008-2009	212
Lakkenborg dambrug i Omme Å	Fjernelse eller ændring af stemmeværk	SNS	Ringkøbing Skjern kommune	private	2.000.000,-	2008	214
Hoven Mølle dambrug og Hoven Møllesø	Etablering af faunapassage og genskabelse af den gl. mølledam		Hoven Invest og Ringkøbing Skjern kommune	private	?	2008	215

Projekt	Beskrivelse	Tilskudsgiver(e)	Projekterejer	Arealejer(e)	Budget	Status	ID
Genopretning af Ganer Å og Kirkeåen (etape 2, 3 og 4)	Genslyngning af Ganer Å på ca. 5 km og etablering af våde enge samt "grøn" korridor fra Hestholm Sø til det øvre løb af Ganer Å. Bynært restaureringsprojekt der forbedre de fysiske forhold i vandløbene og fjerner næringsstoffer til Ringkøbing Fjord	DFFE EU, Interreg IIIb- midler, SNS med 3 mill. Kr.	Ringkøbing Skjern kommune	private	6.000.000,-	2008-2010	216
Nedlæggelse af Ganer Mølle Dambrug dambrug i Ganer Å	Fjernelse af stemmeværk og nedlæggelse af dambruget	SNS, EU, Interreg IIIb- midler	Ringkøbing Skjern kommune	private	500.000,-	2008	217
Kortlægning af kultur- og naturoplevelser i Ringkøbing-Skjern Kommune	Gennem et samarbejde mellem kommune og museum udarbejdes et kort som beskriver oplevelsesmuligheder, adgangsforhold, udviklingsmuligheder og faciliteter i naturen og landskabet i Ringkøbing-Skjern kommune.	Friluftsrådet og Ringkøbing-Skjern kommune.	Ringkøbing-Skjern kommune	Offentlige og private	700.000	2008-	218
Smagfulde Rækker Mølle	Social- og Indenrigsministeriets landdistriktpulje har bevilliget penge til at lave en strategi for oplevelsesudvikling af de fire sogne omkring landsbyen Rækker Mølle – baseret på de tre temaer: smagsoplevelser, kulturmiljø og natur.	Social- og Indenrigsministeriets landdistriktpulje	Foreningen Kultur i Rækker Mølle	Private	140.000	2008-	219
Herregårdsudstilling på Lønborggård	Udstilling om herregårdens liv ved engene ud til Skjern Å		Interessenter i samarbejde med Lønborggård	Privat		200x	220

Nyligt gennemførte projekter:

Projekt	Beskrivelse	Tilskudsgiver(e)	Projektere	Areal(e)	Budget	Status	ID
Nationalpark-dage i pinsen 2007 med over 4000 deltagere – gentagelse af dagene gennemført i 2005	Synliggørelse af nationalparkrådets kvaliteter og muligheder gennem mange forskellige aktiviteter og formidlings tilbud	Ringkøbing-Skjern kommune, Herning kommune, Friluftsrådet m.fl.	Styregruppen for Nationalpark Skjern Å og Sekretariatsgruppen	Staten, private	40.000,-	2006-2007	27
Nationalparkseminar	Seminar havde til formål at fastholde netværket og det lokale engagement. Blev bl.a. brugt til at gøre status over processen og blev afsluttet med en formidlingstur til Lønborgård.	Friluftsrådet, Ringkøbing-Skjern og Herning Kommuner	Styregruppen for Nationalpark Skjern Å og Sekretariatsgruppen		20.000,-	2006	28
Ny svellesti ved Bundsbæk Mølle	Etablering af handicapvenlig svellesti gennem Bjørnemosen til Rakkerhuset i Dejbjerg Plantage.	Ringkøbing amt samt Ringkøbing-Skjern Museum	Ringkøbing-Skjern Museum	Private	600.000,-	Etableret 2007	2
Kulturmiljøet som resurse	Registrering af kulturmiljøer i landdistrikter i gl. Skjern og Egvad kommuner	Landdistriktpuljen, gl. Skjern kommune samt Ringkøbing-Skjern Museum	Ringkøbing-Skjern Museum	Private	140.000,-	2005-06	3
Naturgenopretning af Kjelsrup Bæk	Projektet omfatter en strækning på ca. 1,1 km	DFU, SNS, Ringkøbing Amt	Amtet og Dansk Center for Vildlaks	Staten	300.000,-	2006	4
Gydebanker i Gundesbøl Å	Udlægning af gydebanker på en strækning af Gundesbøl Å	Dansk Center for Vildlaks	Dansk Center for Vildlaks	Private	150.000,-	2007	5
Infohus i Skjern Enge og på taget af Pumpestation Nord	Etablering af infohus med toilet og plancheudstilling, ny belægning på taget på Pumpestation Nord, opsejning af teleskop, borde og bænke for at gøre de besøgende opmærksom på bl.a. kultursporene og deres historie og sammenhæng til naturen	Ringkøbing Amt og SNS. Skjern-Egvad Museum	Skov- og Naturstyrelsen og Ringkøbing-Skjern Kommune	Staten, private	500.000,-	2005	7
Infohus ved Kong Hans Bro i Skjern Enge	Etablering af infohus og tavler med plancher for at gøre de besøgende opmærksom på skjulte kulturspor	SNS og Skjern-Egvad Museum	Skov- og Naturstyrelsen	Staten	110.000,-	2005	8

Projekt	Beskrivelse	Tilskudsgiver(e)	Projekttejer	Arealejer(e)	Budget	Status	ID
Indvielse af naturcenter Skjern Enge på Poldene	Etablering af naturcenter med bl.a. udstilling på Poldene i Skjern Enge for at forbedre oplevelsesmulighederne for de besøgende	SNS	Skov- og Naturstyrelsen	Staten	3.250.000,-	2006	11
Indvielse af naturcenter Skjern Å i Skjern Enge	Etablering af naturcenter med bl.a. udstilling i Skjern Enge i Albæk for at forbedre oplevelsesmulighederne for de besøgende	SNS	Skov- og Naturstyrelsen	Staten	3.600.000,-	2007	12
Hundeskov øst for Skjern Bådehavn	Etableret et areal for hundeejere, hvor hunde kan løbe rundt uden snor	SNS	Skov- og Naturstyrelsen	Staten	40.000,-	2006-2007	9
Shelters øst for Borris og sydøst for Pumpestation Nord	Etablering af shelters på de primitive overnatningspladser ved Æ Lejr og øst for Pumpestation Nord for at øge naturoplevelsen og de friluftsmæssige muligheder	SNS	Skov- og Naturstyrelsen	Staten	120.000,-	2006-2007	10
Genopretning af Ganer Å	Genslyngning af Ganer Å på ca. 2,5 km og etablering af ca. 25 ha våde enge for at forbedre levedygtigheden for planter og dyr og for at give muligheder for friluftsliv	DFFE EU, Interreg IIIb- midler, Ringkjøbing Amt	Ringkjøbing Amt og Ringkjøbing Skjern kommune	Private	3.000.000,-	2006-2007	18
Fjernelse af faunaspærring i Omme Å ved Gl. Ørbæk Dambrug	Stemmeværk nedlagt, dambruget nedlagt og etablering af bedre fysiske forhold i form af nye gydebanker	SNS og DFU	Ringkjøbing Amt og Ringkjøbing Skjern kommune	Private	850.000,-	2007	19
Opsætning af fugleplancher i de tre fugleskjul	Opsætning af fugleplancher i fugleskjulene ved Lønborg Sø og Hestholm Sø for at forbedre oplevelsesmulighederne i Skjern Enge	SNS	Skov- og Naturstyrelsen	Staten	20.000,-	2007	13
Tilbagevendende aktiviteter i Skjern Enge: Skjern Å maraton, Friluftsgudstjeneste, Skt. Hans aften	Lokale foreninger mv aktiviteter og brug i Skjern Enge	Ringkjøbing-Skjern Kommune, SNS, Skjern Kirke /Menighedsråd + flere	Ringkjøbing-Skjern Kommune, SNS, Skjern Kirke/Menighedsråd + flere	Staten		2006-2007	16
Revision af folder om	Lokaliteten er optaget på listen over		Herning Kommune	Pensionsfond		2007	17

Projekt	Beskrivelse	Tilskudsgiver(e)	Projektejer	Arealejer(e)	Budget	Status	ID
tjæreovne ved Hesselvig plantage	danske seværdigheder; den ny folder er på dansk, engelsk og tysk						
Fjernelse af faunaspærring i Omme Å ved Sønderskov Dambrug	Stemmeværk nedlagt, dambruget nedlagt og etablering af bedre fysiske forhold i form af nye gydebanks og genslynget vandløbet. Ca. 2.7 km tidligere "Gl. åløb" genåbnet	SNS og DFU	Ringkøbing Amt	Private	4.000.000,-	2005	20
Fjernelse af faunaspærring i Omme Å ved Dyrvig Nr. Grene Dambrug	Stemmeværk nedlagt, dambruget nedlagt og etablering af bedre fysiske forhold i form af nye gydebanks og genslynget vandløbet. Ca. 0,5 km tidligere "Gl. åløb" genåbnet	SNS og DFU	Ringkøbing Amt	Private	2.200.000,-	2005	21
Fjernelse af faunaspærring i Gundersbøl Å ved Rosendahl Dambrug Dambrug	Stemmeværk nedlagt, dambruget nedlagt og etablering af bedre fysiske forhold i form af nye gydebanks		Ringkøbing Amt og Egvad Kommune	Private	100.000,-	2006	22
Fjernelse af faunaspærring i Døvling Bæk ved Fiskeri Dambrug	Stemmeværk nedlagt, dambruget nedlagt og etablering af bedre fysiske forhold i form af nye gydebanks		Ringkøbing Amt	Private	700.000,-	2005	23
Overdækket bålsted i Skarrild	Bålsted i forbindelse med kanoophalerplads og shelters ved Skjern Å	Aaskov Kommune, Fritilsrådet, Skarrild Borgerforening	Skarrilds Borgerforening	Private	34.600,-	2007	24
Kanoophalerplads i Sdr. Felding	Kanoophalerplads i centrum af byen med borde og bænke	Herning Kommune	Herning Kommune	Private	475.000,-	2007	25
Rind Å-sti fra Rind Kirke til Arnborg	Folder samt afmærket vandrerute langs med Rind Å.	Herning Kommune	Herning Kommune	Private	120.000	2006	26
NORTRAIL	Etablering af afmærket rute rundt om Nordsøen, herunder Skjern Å-området	EU, Interreg IIIb-midler, Ringkøbing Amt samt Ringkøbing-Skjern Museum	Ringkøbing amt	Offentlige og private		Etableret 2006	1

